

потерпілим від кримінального правопорушення, а саме прийняття Верховною Радою України закону, який визначить порядок, умови та розміри компенсаційних виплат, а також забезпечить можливість реалізувати право на таке відшкодування.

Актуальною залишається ідея створення в Україні спеціального органу, який буде розглядати питання відшкодування державою шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Цим органом має бути некомерційна самоврядна організація, що діятиме на підставі статуту, який затверджуватиметься її правлінням - Фонду осіб, потерпілих від кримінальних правопорушень або іншої державної організації з правами юридичної особи, спеціальна правоздатність якої повинна бути обумовлена цільовим характером її діяльності, пов'язаним з відновленням прав і законних інтересів потерпілих від злочинів шляхом забезпечення повного відшкодування шкоди від імені неспроможного боржника, але за рахунок фонду на принципах поворотності; оплатності та строковості. Робочими органами Фонду мають бути управління в областях, м. Києві, відділення в районах та містах обласного значення. Підзвітним і підконтрольним він має бути Міністерству соціальної політики.

Держава взявши на себе обов'язок відшкодувати шкоду фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення, повинна для реалізації цього права розробити відповідний механізм реалізації законодавчих положень, який знайшов би своє закріплення у спеціальному законі, що компенсує прогалину у законодавстві та дасть можливість уникнути небажаних колізій. Цей механізм повинен включити в себе систему правових принципів, підстав, суб'єктів, способів відшкодування шкоди, а також видів захисту за допомогою якого стане можливим втілити цей закон та забезпечити реалізацію права на відшкодування завданої шкоди. Гарантіями ефективності механізму відшкодування завданої шкоди повинно стати державне забезпечення відновлення порушених кримінальним правопорушенням прав.

Отже, на сучасному етапі євроінтеграції України було б доцільним, щоб реальна та ефективна політика держави у сфері забезпечення безпеки, прав, свобод громадян та діяльності правоохоронних органів, будувалась на основі чіткого урахування суттєвих факторів, які на неї впливають, знання їх основних характеристик і пріоритетів.

Конституційне право на правову допомогу в контексті розгляду і вирішення справ в порядку цивільного судочинства

Козачук С.С., студент Вінницького відділення ННІЗН

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Петровський А.В.

Відповідно до ст. 59 Конституції України кожен має право на правову допомогу. У цивільному судочинстві наведене положення Конституції України знайшло своє відображення в ст. 12 ЦПК України, яка наголошує, що правова допомога особі, яка бере участь у справі, надається адвокатами або іншими фахівцями у галузі права в порядку, встановленому законом.

Вважаємо доцільним приділити увагу аналізу Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009 у справі № 1-23/2009 за конституційним зверненням громадянина Голованя І.В. щодо офіційного тлумачення положень ч. 1 ст. 59 Конституції України «кожен має право на правову допомогу» та ч. 2 цієї статті «для ... надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє

адвокатура». Свою необхідність в офіційному тлумаченні автор клопотання пояснює неоднозначністю розуміння і застосування зазначених положень Конституції України посадовими особами органів прокуратури, зокрема слідчими при проведенні допитів свідків у кримінальному процесі.

Суб'єкт права на конституційне звернення посиляється на неоднакові процесуальні акти слідчих і прокурорів у конкретних кримінальних справах щодо можливості надання свідкам під час допиту правової допомоги адвокатом. Так, посадові особи слідчих органів відмовляються проводити процесуальні дії зі свідком у присутності його адвоката. Це, на думку автора клопотання, є обмеженням конституційного права на правову допомогу і може призвести до порушення прав людини і громадянина. У зв'язку з цим, у контексті положень ст. 59 Конституції України, останній просить роз'яснити, зокрема, одне з питань: чи має громадянин право на правову допомогу адвоката під час допиту його як свідка або у разі виклику для надання пояснень до державних органів?

У резолютивній частині свого рішення Конституційний Суд України, в аспекті конституційного звернення роз'яснив, що особа під час допиту її як свідка в органах дізнання, досудового слідства чи дачі пояснень у правовідносинах з цими та іншими державними органами має право на правову (юридичну) допомогу від обраної за власним бажанням особи в статусі адвоката, що не виключає можливості отримання такої допомоги від іншої особи, якщо законами України щодо цього не встановлено обмежень.

Аналізуючи зазначене Рішення КСУ ми бачимо, що суб'єкт права на конституційне звернення у своєму клопотанні ставив одне з питань щодо права громадянина на правову допомогу адвоката під час допиту його в якості свідка виключно у кримінальному процесі. Виникає логічне запитання: чому автор клопотання не розширив коло своєї зацікавленості, не включивши в нього питання аналогічної конструкції, наприклад, щодо цивільного процесу? Вважаємо це недоцільним, оскільки розгляд справ у порядку цивільного судочинства здійснюється на засадах змагальності і суд не має права примушувати окремих свідків давати показання. В цьому зацікавлені лише сторони, тому що саме на них покладено обов'язок доказування і подання доказів (ст. 60 ЦПК України).

Слід звернути увагу на одну обставину: якщо представником сторони або третьої особи у цивільній справі виступає адвокат, то відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 51 ЦПК України, а також п. 2. ч. 1 ст. 23 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» він не може бути допитаний як свідок у цивільній справі з приводу тих обставин, які стали йому відомі у зв'язку з наданням ним правової допомоги, оскільки такі обставини складають предмет адвокатської таємниці.

Однак в юридичній літературі зазначається, що клієнт вправі давати згоду та вимагати від адвоката дачі показань у якості свідка, оскільки саме таємницею свого клієнта має оберігати адвокат. Автори цієї тези, на нашу думку, посилалися на ч. 1 ст. 9 Правил адвокатської етики, яка містить положення про те, що збереження конфіденційності будь-якої інформації, отриманої адвокатом від клієнта, а також про клієнта (зокрема, щодо його особи) або інших осіб у процесі здійснення адвокатської діяльності, є правом адвоката у відносинах з усіма суб'єктами права, які можуть вимагати розголошення такої інформації, та обов'язком щодо клієнта і тих осіб, кого ця інформація стосується.

Гадаємо, положення ст. 9 дещо суперечать ст. 57 вищезазначених Правил, відповідно до яких адвокат не має права під час здійснення професійної діяльності в суді будь-яким чином, безпосередньо або опосередковано

порушувати конфіденційність інформації, яка відноситься до предмета адвокатської таємниці.

Зіставлення зазначених теоретичних посилань із процесуальним законом свідчить про те, що ЦПК України не містить в собі положення, які дозволяють адвокатам за згодою особи, яка довірила йому відомості, давати з приводу них показання в якості свідка. Такі ж саме положення відсутні в нормах Кодексу адміністративного судочинства України (п. 2 ч. 2 ст. 65) і Кримінальному процесуальному кодексі України (п. 2 ч. 2 ст. 65).

Правові підстави порушення в суді цивільної справи

Кокуніна К.В., студент Вінницького відділення ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Полішко Н.Л.*

Перехід України до ринкових відносин, демократизація суспільства, висунула на перший план права та інтереси громадян. Демократичне суспільство характеризується широким спектром особистих (не майнових) та майнових прав і свобод. Але чого варті права та свободи без закріплення їх у вищому державному правовому акті Конституції, без їх правового забезпечення, а також забезпечення їх дотримання і захисту від порушень.

В Україні на сучасному етапі її розвитку проходить її вдосконалення правової бази, якою закріплено правове становище громадян і організацій, об'єднань, осіб без громадянства та іноземців і встановленні гарантії реалізації захисту їх прав і свобод, визначених Конституцією та іншими законами України. Конституційні норми в яких закріплені ці права і інтереси виступають основою для деталізації їх в галузевому законодавстві, регулювання всіх аспектів їх дій і для визначення юридичних гарантій реалізації а також для встановлення процесуального порядку захисту суб'єктивних особистих, майнових та немайнових (цивільних) прав, охоронюваних законом інтересів і свобод в тому числі засобами цивільного процесуального права.

Міжнародний пакт про цивільні і політичні права зобов'язує нашу державу забезпечити будь якій особі ефективні засоби правового захисту у випадку порушення його прав і свобод, право на захист для будь якої особи яка цього потребує забезпечувати державою його компетентними, судовими, адміністративними чи законодавчими органами влади.

Зокрема ст.55 Конституції України говорить:

Права і свободи людини захищаються судом.

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право за захистом своїх прав до Уповноваженого при Верховній Раді України по правам людини.

Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту - звертатись за захистом своїх прав і свобод у відповідні міжнародні судові інститути або у відповідні органи міжнародних організацій, членом чи учасником яких являється Україна.

Кожен має право будь-яким не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

А ст.124 Конституції України зазначає, що юрисдикція судів поширюється на всі правові відносини, що виникають в державі, тобто в суді, можуть вирішуватися будь які цивільні спори, причому дана категорія спорів включає і